

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Begoña Bilbao Aberasturi

*Bermeo
Bizkaia (1931)*

Aurkibidea

Biografia

[San Migel](#) auzoan jaio eta hazitakoa da Begoña. Aita ere bertakoa zuen eta ama [Almikatxu](#)koa. Bi ahizpen artean zaharrena izan zen; hori dela-eta denetariko lanetan aritu zen ume-umetatik, betiere baserriko beharretan. Bere aita 40 urtez San Migeleko auzo-alkatea izan zen, historiako azkena. Auzo bereko [Torre](#) baserrira ezkondu zen eta bi alaba izan zituen.

Zintak

BRM-093

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2011-09-01
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Bilbao Telletxea, Arantza

BRM-094

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2011-09-01
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin

BRM-095

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2011-09-01
- **Iraupena:** 26 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Etxe inguruan joalasean, kaminora begira

- **Erref:** BRM-093/002
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:02:18. **Bukatu:** 00:03:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Umetan, etxe inguruan ahizparekin jolasean ibiltzen zen; kaminoan gora eta behera zebiltzan autoak eta baserritarrak ikusten ematen zuten denbora zati bat. Gerra heldu zenez, atzeratu egin zen eskolaratzea eta zazpi urterekin hasi zen eskolara.

2. Amak eramaten zien bazkaria herrira

- **Erref:** BRM-093/003
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:03:31. **Bukatu:** 00:04:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Eskolatik urruti bizi zirenez, amak eramaten zien egunero bazkaria. Gero, etxera itzulitakoan, etxean jaten zuten merienda.

3. Argirik ez etxean

- **Erref:** BRM-093/004
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:04:12. **Bukatu:** 00:04:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Ez zuten argirik etxean. Kandelen argipean egiten zituzten lanak, eta aitak kortako lanak egiteko, txandaka eusten zioten farolari bi ahizpek. Behin afalduta, ohera.

4. Etxean geratu beharra, sukaldean

- **Erref:** BRM-093/005
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:04:50. **Bukatu:** 00:06:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Urte gutxitan joan zen eskolara. Etxeko amamak egiten zuen sukaldeko lana, baina hura hiltzean berak geratu behar izan zuen etxean, eskola utzita. Arratsaldeetan partikularrera joaten hasi zen, baina hala ere ez omen zuen askorik ikasi. Dena den, plazara hasi zenean, kontuetan ondo moldatzen ikasi zuen.

5. Lan asko eginda, aurrera

- **Erref:** BRM-093/006

- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:06:11. **Bukatu:** 00:07:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Ogerlekoa ezin zen apurtu, fin jokatu behar zen. Familia handiko baserrietan diru gutxi egoten zen. Eurak, gutxi zirenez, errazago moldatzen ziren, baina lan asko eginda.

6. Baserriko lan guztiak egindakoa da

- **Erref:** BRM-093/007
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:07:31. **Bukatu:** 00:09:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Gaur makinekin egiten diren lanak abereekin eta eskuz egin beharra zegoen. Etxean mutilik ez zegoenez, era guztietako lanak egiten zituen baserrian: belarra ebaki, behiak eta idiak buztartu...

7. Baserriko ganadua

- **Erref:** BRM-093/009
- **Iraupena:** 0:00:23. **Hasi:** 00:09:52. **Bukatu:** 00:10:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Baserrian behiak, idiak, txahalak, astoa eta bi txerri izaten zituzten.

8. Igandeetan etxea garbitu

- **Erref:** BRM-093/010
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:10:15. **Bukatu:** 00:11:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Soineko berriak eta erromeriak poz itzela ematen zieten. Igande goizean, sei eta erdietako mezatara joaten ziren. Etxera itzuli, gosalduta eta etxea garbitzen ematen zuten igandea, iluntzera arte, astegunetan beharrezkoena baino ez baitzuten egiten etxe barnean.

9. Orain sarri-sarri da jai

- **Erref:** BRM-093/011
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:11:30. **Bukatu:** 00:13:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Igande iluntzean dantzara joaten ziren Bermeora, baina, orain ez bezala, hamaiketan edo, etxera itzultzekotan. Orain asko aldatu dira gauzak: jai asko dago eta ez dago ordurik; lehen, santuen izeneko jaiak egoten ziren eta ilusioa zuten horiek heltzeko.

10. Neskak tabernara ez

- **Erref:** BRM-093/012
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:13:00. **Bukatu:** 00:14:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Orain baino pozago bizi zen jendea lehen. Oraingo gazteei ez zaie pozik ikusten. Parranda egiten dutenean ez dira izaten ezertarako gauza hurrengo egunetan. Lehen, andrazkoak ez ziren tabernetan sartzen; oso noizbehinka norbaitek gonbidatuta kafetegiren batera joaten ziren.

11. San Migeleko jaiak

- **Erref:** BRM-093/013
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:14:52. **Bukatu:** 00:16:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

San Migel auzoko jaietan, soinularia eta udalak bidalitako danbolin-jotzaileak aritzen ziren. Udalekoak joaten ziren alkate-barriokoarekin bazkaltzera; guardia zibila ere han egoten zen. Denen artean ordaindutako zahagiko ardoa edaten zen.

12. Dantzatzeagatik ordaindu egin behar

- **Erref:** BRM-093/014
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:16:20. **Bukatu:** 00:17:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Erromerian, bikoteetako mutilek ordaindu egin behar izaten zuten dantzan egitearren. Soinulariari ordaintzeko adina biltzen ez bazen, auzoko gazteek ordaintzen zuten denen artean.

13. Gau aldera "satsetan"

- **Erref:** BRM-093/015
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:17:08. **Bukatu:** 00:18:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

San Migel jaietan, erromeria amaitu ondoren, mutilek laguntzen zieten neskei etxera; bidean ere ederto pasatzen zuten. Horri "satsetan egitea" esaten zioten.

14. Besotik helduz gero, laster ezkontza

- **Erref:** BRM-093/016
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:18:05. **Bukatu:** 00:19:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Bikotea bakarrik irteten hasi aurretik lagunekin ibiltzen zen urtebete edo bian. Besotik heltzen ziotenean elkarri edo biak bakarrik ibiltzen hasten zirenean, ezkontzara begira hasitako harremanaren seinale izaten zen.

15. Lau urte nobiotan eta 22rekin ezkondu

- **Erref:** BRM-093/017
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:19:39. **Bukatu:** 00:21:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Hamazazpi urterekin hasi zen nobiotan, eta lau urte geroago ezkondu ziren. Senar ona eta formala izan zuen; beti lanean, elkarrekin.

16. Herriko salmentekin baserria aurrera

- **Erref:** BRM-093/018
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:21:44. **Bukatu:** 00:24:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Ezkundu zirenetik, senarrarekin batera egiten zituen baserriko lan guztiak. Autoa erosi zutenean, eguerdi aldera herrira joaten ziren esnea, barazkiak eta fruta saltzera. Hori guzti hori desagertu da zaharrekin batera. Baserrietan geratu diren gazteek herrian egiten dute lan.

17. Zapatak sasi artean itzulerarako

- **Erref:** BRM-093/019
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:24:17. **Bukatu:** 00:26:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Antzina, oinez joaten ziren baserritik herrira, eta sartu baino lehen aldatu egiten ziren oinetakoak; zaharrak ezkutatuta uzten ziren sasi artean, itzulerarako. Gainera, behin eta berriz konpontzen zituen zapatariak oinetakoak; gaur egun, aldiz, berriak erostea konpontzea baino merkeagoa da.

18. Ezin berria erosi

- **Erref:** BRM-093/020
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:26:03. **Bukatu:** 00:27:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Ez zen diru askorik egoten, eta ezin zen gaurko beste gauza erosi. Soineko edo oinetakoei luzarazi behar izaten zitzairen. Ezin zen dirua etorri ahala gastatu, jana eskuratu ahala jan ezin den bezala.

19. Herrikoak baserritarrari irain

- **Erref:** BRM-093/021
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:27:05. **Bukatu:** 00:28:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Baserriko emakumea eta herrikoa ezberdin jantzen ziren. Herrikoek irain egiten zieten baserrikoei, baina baserrian ere bazeuden balio handiko emakumeak. Gaur egun, ez dago alderik.

20. Eguen arratsaldeetan musika plazan

- **Erref:** BRM-093/022
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:28:45. **Bukatu:** 00:29:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Bermeon, musika banda zegoen eta eguen arratsaldeetan dantzara ateratzen ziren herrikoak; baserrikoak, aldiz, jai bereziren bat izan ezean, igandera arte ez ziren herrira jaisten.

21. Makinek erraztu zuten lana

- **Erref:** BRM-093/023
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:29:45. **Bukatu:** 00:30:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Baserria » Baserriko lanak

Laburpena:

Eskuz egiten zen lan dena. Makinak heldu zirenean, antzinako tresneria zintzilik geratu zen, dekoraziorako. Aurrerapen itzela izan zen belarra ebakitzeko makina.

22. Garia txolatan

- **Erref:** BRM-093/024
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:30:50. **Bukatu:** 00:32:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak

Laburpena:

Txolatan lotzen zen garia; txolak bi egunean hamarreko ilaretan lehortzen uzten ziren soroan. Gero, berrogeita hamar txolako metak egiten ziren, eta horrela jakiten zuen jabeak zenbat gari zeukan.

23. Gari-jotzea

- **Erref:** BRM-093/025
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:32:01. **Bukatu:** 00:34:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak

Laburpena:

Gizonek jotzen zuten garia losa gainean. Aurrerakuntza handia izan ziren makinak; izan ere, egunean hiru edo lau etxetako garia jotzen zuten. Makinarekin batera etxekeok eta auzokoek egiten zuten lan, eta guztiei ematen zien jana eta edana etxeko andreak. Amaitu ahala, talde guztia joaten zen auzoko beste baserri batera.

24. Gazteek bizkarra eman diote baserriari

- **Erref:** BRM-093/026
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:34:12. **Bukatu:** 00:35:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Makinek aurreratzen jarraitu dute eta asko erraztu dute baserrietako lana. Hala ere, gazteek beste bizimodu bat nahi dutenez, baserria utzi eta beste lan batzuetara jo dute.

25. Jotzeko makinarekin lanean

- **Erref:** BRM-093/028
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:36:53. **Bukatu:** 00:38:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Biren artean edo erosten zuten jotzeko makina eta anegako kobratzen zioten baserritarrari. Etxe batetik bestera ganaduak tiratutako gurdiari lotuta eramaten zen makina.

26. Etorkizunean zer?

- **Erref:** BRM-093/029
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:38:38. **Bukatu:** 00:39:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Jendeak garia ereiteari utzi zionean, makina ere gelditu egin zen. Dena desagertu zen. Gaur, krisia dago eta ondo bizi gara, baina zulo handiak ikusten ditu Begoñak.

27. Urte guztirako artoa

- **Erref:** BRM-093/030
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:39:17. **Bukatu:** 00:41:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Baserría » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

Urte guztirako artoa egoten zen, etxe koentzat eta ganaduarentzat. Bermeoko Artika auzoko errotetara eramaten zuten artoa ehotzera. Errotariak irinetan kobratzen zuen egindako lana.

28. Txahalari taloa

- **Erref:** BRM-093/032
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:41:20. **Bukatu:** 00:43:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Baserría » Baserriko lanak » Artoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Gurdian eramaten zen artoa errotara. Ka(i)xetan gordetzen zen etxean. Behiei pentsutan ematen zitzairen irina eta txahalei taloa ahora, esne gutxiago edan dezaten.

29. Artaburutik arto irinera

- **Erref:** BRM-093/033
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:43:25. **Bukatu:** 00:45:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

Artoaren azala ganaduarentzako, buruxkak sutarako eta garaua irinetarako. Artoak zituen "garafie, burutxie eta lastue". Zuritu egiten zen artaburua, labatik pasa eta hurrengo egunean garandu eta hautsa kendu, errotara eramateko.

30. Goserik ez, baina mizkinkeriarik ere ez

- **Erref:** BRM-093/034

- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:45:50. **Bukatu:** 00:47:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Latza izan zen gerraostea. Ogirik ez zen egoten, taloa baino. Etxerako txerria hazten zen, baina neurtuta jaten zen. Ez zen erraza jana eskuratzea; goserik ez zegoen, baina gaur eguneko mizkinkeriarik ere ez.</p>

31. Apaizarentzako jasotakoaren zati bat

- **Erref:** BRM-093/035
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:47:59. **Bukatu:** 00:48:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Baserririk baserri joaten zen sakristaua apaizarentzako zen uztaren partea biltzera. Zelemina eramaten zuen neurtzeko, eta finkatuta egoten zen zer zenbat eman.

32. Hil berriaren elizako sepultura

- **Erref:** BRM-093/036
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:48:42. **Bukatu:** 00:51:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Hil berriaren etxeko andreak jartzen zuen sepultura elizan: bi kandela eta manteltxo zuria beltzaren gainean. Han aurrean egoten zen bera. Jendeak dirua botatzen zuen eta meza ostean, apaizak hango diruaren truke otoitz egiten zuen arimaren alde.

33. Oinez, mendirik mendi, elizara

- **Erref:** BRM-093/037
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:51:43. **Bukatu:** 00:52:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Oinez joaten ziren ALmikako elizara, igandean, hamarretarako, sepultura

jartzeko. Almirak heldu baino lehen aldatzen zituzten oinetakoak, eta zaharrak sasi artean uzten zituzten etxera itzultzen zirenerako.

34. Opilak, hildakoek jateko

- **Erref:** BRM-093/038
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:52:16. **Bukatu:** 00:53:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Begoñak ez du ezagutu, baina lehenago, opilak eramaten omen zituzten elizako sepulturara. Etxean gari irinaz egindakoak omen ziren; hildakoentzako egindakoak, baina meza ostean apaizak eramaten zituen etxera eta berak jango zituen seguruenik.

35. Sepulturaz beteta eliza

- **Erref:** BRM-093/039
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:53:30. **Bukatu:** 00:55:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Sepulturaz betetzen zen eliza, eta elkarri botatzen zioten dirua. Bakoitzak bere izeneko aukia izaten zuen eta istilu txikiak ere sortzen ziren aukiak zirela eta.

36. Buldak hildakoentzat

- **Erref:** BRM-093/040
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:55:50. **Bukatu:** 00:56:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

Kulto kleroa deitzen zitzaion bulden erosketari. Bulda erosita izaten zen etxean, eta hildakoren bat izanez gero etxean, paper hura jartzen zitzaion gainean.

37. Intsentsu egunetako arropa beltzak

- **Erref:** BRM-093/041
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:56:51. **Bukatu:** 00:58:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Intsentsu egunetarako arropak janzten ziren sepulturara, elizara joateko domeketan. Gazteek berritzen zituzten arropa beltzak, baina zaharrek gorrituta ere erabiltzen jarraitzen zuten. Plantxarekin kentzen zieten kandela-negarra arropen.

38. Noiz arte lutoa?

- **Erref:** BRM-093/042
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:58:29. **Bukatu:** 00:59:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Egoeraren arabera luzatzen zuten lutoa eta sepultura. Alde batetik, hildakoarekiko loturaren arabera; bestetik, etxekoan premiek baldintzatzen zuten bata zein bestea.

39. Asko aldatu da dena

- **Erref:** BRM-093/043
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:59:10. **Bukatu:** 01:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Zaharragoek laiak ezagutu zituzten; astorik gabe joaten ziren herrira, oinez Mungia. Begoñak ez ditu horiek ezagutu, baina aldaketa asko bizi izan ditu. Orain, gaixoarentzako ere hainbat erremedio ematen dituzte, baina ez dakigu benetan kutxa horietan zer dagoen.

40. Hildakoari egiten zitzaizkion arretak eta zeremoniak

- **Erref:** BRM-094/001
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:03:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Heriotzaren orduko arretak eta zeremoniak: elizakoak ekarri, ohean jantzita ipini, gau-bela egin arrosarioa errezatuz ("errezadorie" etortzen zen); batzuk edaten, negarrez beste batzuk... Hileta hurrengo egunean. Hiru hileta klase: Lehen mailakoa, bigarrenakoa eta hirugarrenakoa. Bakoitzaren ezaugarriak. Anderoek eramaten zuten gorpua elizara. Jaten ematen zitzaien. Handik

aurrera sepulturara joan behar izaten zuen domekero etxeko andre batek. Almikan kanpaiak jotzen zuen norbait hiltzen zenean. Gizonezkoena eta emakumeena, ezberdin.

41. Gauza gutxiagorekin pozago bizi ziren orduan

- **Erref:** BRM-094/002
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:03:13. **Bukatu:** 00:05:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia
- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:

Gauzak oso ezberdin lehen eta orain. Beretzat sasoi hura pozgarriagoa zen. Gazte asko poztasun gutxiz ikusten ditu, dena eskura izan dutelako izango da. Abarketa berriak erostea edo San Juango erromeriara joatea, esaterako, gauza handiak ziren eurentzat. Orain, berriz, jendea munduaren azkeneraino, kasik ilargiraino, joaten da. Bitartean asko goseak hiltzen. OSO PASARTE INTERESGARRIA.

42. "Inkisiziñua", elkar ulertu ezin zuten sasoiak

- **Erref:** BRM-094/003
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:05:58. **Bukatu:** 00:07:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:

<p>Aitak kontatzen zien antzina, Jesu Kristo jaio aurretik, Inkisizino garaia izan zela. Elkar ezin zuten ulertu. Orain berriz itzuli ei gara sasoi horretara.</p>

43. Hil-kutxa

- **Erref:** BRM-094/005
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:07:39. **Bukatu:** 00:10:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Hil-kutxak arotzak egiten zituen. Antzina, oihalez forratzen zituen kanpo eta barruak. Gerora, kanpoa bernizatzen hasi ziren. Gainean gurutzea eramaten zuten. Hiletaren ondoren gurutzea etxera ekartzen zen. Arrosarioak ipintzen zitzaizkion hildakoari eskuetan. Ezkondu zen egunekoak ditu gordeta beretzat.

44. Testamentua

- **Erref:** BRM-094/006
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:10:40. **Bukatu:** 00:13:00

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Lehen ere testamentuak egiten ziren, orain bezalaxe. Notarioak beti ezagutu ditu. Banaketak ondo zehaztuta uzten ziren. Orduan ere izaten ziren haserreak. Bik ez dute borrokan egiten batek gura ez badu, baina katuak ere ikusten ditu borrokan.

45. Artilezko koltxoiaren lanak

- **Erref:** BRM-094/007
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:13:00. **Bukatu:** 00:16:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

<p>Koltxoiak garafazkoak (arto-azalezkoak) izaten ziren, baina gero artilezkoak irten ziren. Onak ziren artilezkoak. Ondo garbitu behar zen lehenengo. Gero, urte birik behin atera eta jo egiten zen harrotzeko ("afo-afo ipini, altzata"). "Garafazko lastamarrie" zelan egiten zen lehenago.</p>

46. Arropak eskuz garbitzen

- **Erref:** BRM-094/009
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:16:42. **Bukatu:** 00:19:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Arropa garbiketak nola egiten ziren: sutako hautsa, ereinotz orriak usain ona emateko, gero erre kara eroan, akklaratu, anila eman... Buruan etxera ekarri eta eskegi. Orduan arropa orain baino lohiagoa, zikinagoa erabiltzen zen. Hamabost egunean ere erabiltzen ziren soinean.

47. Zikin zailenak zelan garbitzen ziren

- **Erref:** BRM-094/010
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:19:25. **Bukatu:** 00:22:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Garbiketa prozesua errepikatzen du. Nola garbitzen ziren zikin zailenak, hilekoarenak edo umeenak, esaterako. Txiza pixka batengatik ez ziren garbitzen. Eta hala ere morrosko ederrak hazten ziren

48. "Dungulua" (morokila) gustatzen zaio

- **Erref:** BRM-094/011
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:22:01. **Bukatu:** 00:24:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Neska-mutil ederrak hazten ziren orduan ere. "Dungulue" (morokila) gustatzen zaio. Orain ere ipintzen du, nahiz eta Colacao apur batez jaten duen.

49. Karburo argia

- **Erref:** BRM-094/014
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:27:39. **Bukatu:** 00:29:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

<p>Argindarra 14 edo 15 urterekin sartu zen etxean. Ordura arte karburoa eta kandela ezagutu ditu. Karburoak zelan egiten duen lan. Hasierako argiak bonbilentzat zuen bakarrik indarra.</p>

50. Hauteskunde eguna Almikan

- **Erref:** BRM-094/017
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:31:02. **Bukatu:** 00:31:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

Amari entzunda daukanez, Errepublika garaian botazioak izaten ziren Almikan, eta egun horretan "guardiasaltuak" ("guardias de asalto", orduko poliziak) etortzen ziren zaldian. Jendeak ihesi egiten zien, jo egiten zutelako.

51. Esne-diruak kobratzeko itxaron egin behar arrantzaleek partila kobratu arte

- **Erref:** BRM-094/019
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:33:57. **Bukatu:** 00:35:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Ez zuten arraina baserriko jeneroagatik trukutzen. Dirua erabiltzen zen. Sarri itxoin egin behar izaten zuten esne diruak kobratzeko, arrantzaleek partila kobratu arte. Lehengo bizimodua "penasa" zela dio, gogorra. Goserik ez zuten pasatzen baina dirua ondo zaindu behar zen.

52. "Plato Único", gobernuaren zerga kobratzen etxez etxe

- **Erref:** BRM-094/020
- **Iraupena:** 0:04:36. **Hasi:** 00:35:50. **Bukatu:** 00:40:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

Laburpena:

Aita San Migeleko auzo-alkate izan zen berrogei urtez. Udalen erabakien berri auzoan ematea ei zen haren eginkizun nagusia. Zergen errekaduak pasatzea ere bai. "Plato único" izenekoa zen horietako bat, erreal bat kobratzen zen. Bera ere ibilita dago 7-8 urterekin auzoan kobratzen. Bermeoko denda batean jasotzen zituzten udaleko gutunak. Bandoak bidean josita ipintzen zituzten jendeak ikusteko moduan. Egur-gurdi bat ematen zioten aitari sari-gisa urtean, dirurik ez.

53. Irratia ezkontza-bidaian erosi zuten

- **Erref:** BRM-094/023
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:42:45. **Bukatu:** 00:45:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

Laburpena:

<p>Irratirik ez zuten izan berandura arte. Auzoan bazen bat edo beste. Ezkontza-bidaian erosi zuten txiki bat, Donostian, hotelean egun bat gutxiago eginda aurreratutako diruaz. Radio Andorran musika entzuten zuten. Pirenaica ez zen ondo hartzen.</p>

54. Egunkaria, irakurtzeko eta beste eginkizun batzuetarako

- **Erref:** BRM-094/024
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:45:44. **Bukatu:** 00:47:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea

Laburpena:

Egunkaria beti erosten zuten herrira jaitsitakoan. Baserritarrak txandaka jaisten zirenez, elkarrri pasatzen zioten irakurritakoa. Sua pizteko eta komunerako aprobetxatzen zuten papera.

55. Komuna etxetik aparte

- **Erref:** BRM-094/025
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:47:04. **Bukatu:** 00:50:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

<p>Komuna kanpoan zeukaten. Teilatuko uraz garbitzen zen, euria egiten zuenean. Komunerako erabiltzen zuten egunkari papera. El Correo erosten zuen aitak. Etxe gehienetan ez zegoen bainugelarik, ezta kalean ere.</p>

56. Ilea "a lo grazon" ebakitzen zieten

- **Erref:** BRM-094/027
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:50:58. **Bukatu:** 00:52:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak

Laburpena:

Umetan amak kalera eramaten zituen ilea moztera. "A lo grazon" (garçon) ebakitzen zietela dio; mutilen erara, txoritxo batzuekin. Handitu zirenean, permanentea egitera jaisten ziren.

57. Arrosarioa eta letania

- **Erref:** BRM-094/031
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:56:15. **Bukatu:** 00:59:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Arrosarioa asko erreztatzen zen etxeetan. Berak ere badaki. Kirie eleison-ak, (arrosario amaieran esaten den letania) ere badakizki. Letaniak beste gauza bat ere badira. Arrosarioak bost misteriokoak izan ohi dira, baina badira hamar eta hamabostekoak ere. Orain jendeak ez daki ezta 'Aitaren' egiten ere. Berak ez daki erratuta ala zuzen dagoen erlijio kontuan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-05-06

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com